

स्तुति-ना
स्त्रीराज्ञ
रावर्मवि
पाकमत्तरा
त्तरासनेष्ठे
पत्रस्तरह
रवंशस्त्रा
त्तकेवाय

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगुरु-पेनमः सारहायेनमः ॥ श्रीत्तानभाष्टुष्ट
-यस्त्वेवाच ॥ कामित्विषोलालाधुत्तारवणित्पवान् ॥
-पावारद्वृत्तपत्रिद्वाग्निघ्नेवच्छलः ॥ १५३४४३० कोवायुषि
त्तास्याक्षिं द्वित्तिस्तत्त्वितः ॥ चर्मवाणित्तु-नाकार ॥ क्षेत्रित्येत्तानु
कादिणी ॥ २ ॥ पतित्तला पतित्ताणिं वत्तनास्त्वुकाङ्क्षिए ॥ पुष्पत्
नाकं यंत्राता कृप्येदं कर्त्तणिपृत्तां ॥ ३ ॥ श्रीसूर्योवाच ॥ नदा
कर्मक्षतं तैवल्लीकृतं चाच्चरसंवप्यः ॥ त्वं इवेष्यत्तुलेसमुत्प
न्तासपत्तीसाहित्तारवग्न ॥ ४ ॥ -पत्र वर्द्धत्तायत्रैव-प्रपत्ताश
वाच्च ॥ लहोरसेनतेपत्तस्यायेकाग्नित्तरवग्न ॥ ५ ॥ सपत्तेऽम
र्यामावधनाकेनमानदी॑पुष्पेनष्टेष्टलं नद्यत्तस्मात्पुष्पं यसा
धयेत्ता ॥ ६ ॥ तपावेदित्तु-नाचपितं तदोषधर्त्तया ॥ ७ ॥ पुष्पेणा

लगतं
स्त्रीस्त्रुत
ज्ञेयान
स्त्रा ॥ प्र

द्वितीयं तु तत्कार्त्तिनिरपात्रो वेदन्निमित्ति ॥ ब्राह्मस्य गतवात् क
आंडीप्रलग्नुत्तम ॥ १०३ ॥ कातिदुर्लभ्या चहत् वेष्टकेन्द्रिय
नि ॥ तेन के वित्पापेन वस्यं भ्यावतारिता ॥ १०४ ॥ इति तुष्णिं विव
र्णवक दृचित् प्रवर्त्तेत्तीव विनुतेत्पूर्वं विघ्नादिहजमतिसाहै १०५ ॥
अस्तु ॥ प्रयाक्षितं वृथं दृग् फलं येन प्रसाद्यते ॥ सूक्ष्मेवामा
रकवासुर्विधिं वेव इताता यस्तिगमे ॥ सुमोहनेष्टुत्तुति
गाह्वानुविधिनांततः ॥ स्रवणस्य तरिवंशस्य एकावेत्तु
प्रानद ॥ १०६ ॥ सुष्ठोत्तरवात् विश्वामिष्टानेन तर्पयेत् ॥ सुवर्णावि
दुधत् त्रुञ्जिनिपापविनिवृप्तत ॥ कृष्णां उपलद्धानेवं शप
त्रत्रयतया ॥ सपकूलो वरं क्रवातमातः पुष्प प्रवर्तते १०७ ॥ इति
काङ्गनताक्षरेस्त्रवावासुवा संवा

१
अपुष्पवतीप्रामिते ॥ नामप्रथमो ध्यायः ॥ श्रुत्येष्टो वाम
किं विष्णुक्तेनात् ॥ सूक्ष्मेव ॥ विष्णुक्तेस्त्रुत्यं तो धात्रिष्ठो धत्तवेष्ट
ज ॥ वायुपितृतता पुत्रोऽयत्रीज्ञपकारक ॥ तस्य नायस्ति सा
ध्यो च वत्तु तम कारक ॥ १०८ ॥ वासुदेवामित्तु नावरो वाताध्य
शरारनाक ॥ मृतवस्त्रावृथं त्रुत्यं पुत्रत्रीमृततातया ॥ १०९ ॥
किं किं कामविपाकेन स्त्रुत्यं विनिरापतः ॥ स्रो सूक्ष्मो दृवेशवेष्ट
स्त्रुत्यता भवियात्त्रुत्यवतारिता ॥ ११० ॥ सूक्ष्मात्तियुक्त ॥ सुत्रादि
वक्तुप्रकरेतियं बक्तुर्यस्य मवितः ॥ सूक्ष्मायस्य सुखं वै वक्तु
कृतं कारक ॥ विलायं चतुर्तं कर्त्तिनिरपेन हजमति ॥ १११ ॥ व्रलत्तस्त
प्रवृत्तस्त्रवर्णालं कारणोपुतः धनयोतारहत्तकेन ताविनोर्यस्य
वेष्टनात् ॥ ११२ ॥ वर्षस्त्रिया प्राप्ते ॥ वर्यसावसमवितः ॥ तस्य पितात

दितरोऽन्नं रोके राघु वितौ ॥१॥ अथ चिराञ्जीवता गतो सो यमशा
 सन् ॥ उद्धौ दसं च गहं त्रातं रतस्यापि आह्लाण स्फुचा ॥ तेन व
 कर्मविपाकेन नरके न लिमानका ॥ पश्चात् होन्तु मप्राप्तो ति
 वत दान व्रतावतः ॥ २॥ इहं च तु वृषभु न वत्यायत्परं वर्गे विश्व
 ॥ तस्य वरण प्रतावेन रस्तो वा पि विद्वेषतः ॥ ३॥ = प्रह्लादाचार्य ॥
 जाग्रितां कुपुष्ट्या द्वितीया ॥ संताति निष्ठुलमवेत् ॥ श्रासन् ॥ ४॥ वि
 भावं च कर्त्तव्यं तेवे क्षिविभविभावजे ॥ सारस्थत त्रपलवे
 तद्वांश देवतासंप्रुतं ॥ ५॥ कर्त्तव्यं तेवे विष्ट्रेष्टवं पिण्डाश्चित्तं कुपुष्ट्या ॥ ६॥
 = प्रसंताति निजा नवेर ॥ प्रवरां लिंगं विवरास्पदकवितेप्राप्तः ॥ ७॥
 = प्रबोहरवत्तिष्ठतो ज्ञायेत् विष्ट्रेष्टान्तुत ॥ सुवर्णाद्विनुद्धाता
 च तद्वान्तमतः परं ॥ ८॥ एवं होत्रे वते पुत्रव्यापत्तवर्जुनावतो ॥ ९॥

इति श्राव्यान् नाम्यास्तु नित्यं द्वितीयो भाष्य ॥ अस्तु तो
 गाया कुशिरविष्ट्रेष्टलेज्ञानोवाहवितवर्जनकक्षिं विहविष्ट्रेष्ट
 युक्ते च जिह्वाघमवेशतः ॥ वासुदेवमुत्तावारा नात्तरहिं परावा
 णसाद्वा धर्मलाजिता व्रतान्तरामवकां द्विणा ॥ १॥ गर्भपितरपरा
 चैवतस्य त्रयवितिष्ठति ॥ मासो लघुत्रियत्र केष्ट्रान्तरं च जिस्ता ॥ २॥
 गर्भपातालुक्तायं तेवक्ष्येदकर्त्तर्णः फलाः ॥ सूर्यो विवाच ॥ गर्भतरिं व
 शेष्ट्रत्वैवस्त्रीकर्त्तर्णं त्रयस्य इत्यः ॥ ३॥ सूर्यविष्ट्रेष्टलेज्ञानावलोवे
 अवसान्नयाद् विवयो जाग्र्ष्टसंयोज्जग्नि कोवेन्मरेत्ततो ॥ ४॥ त
 या कुर्मर्त्तर्णं तत्र विलापागर्भं त्रयाततः ॥ तत्र ग्रामेऽन्वं चैव पुनः पुनः
 खेते शरा ॥ ५॥ तापात्रीर्धेव विष्ट्रेष्टाषठेऽन्तरायतो ॥ ६॥

तानिविवेधान्यवक्तुतानिरुदिलंगदः ॥११॥ तर्जीरतस्त्रिततोनानुपम
शुकवात् ॥ मुतेकुलेसमुत्तमे सुन्ततीर्थप्रजायदः ॥ १२॥ तेवकर्वयन
वेतगर्जपातप्रजायतो पुराकृतानिकमणिरुमुतेऽहर्नालिति ॥ अस
लवाचप्रा छितं कथंखानिर्देवदग्नीलिहेनवेत् स्फुयोवाच
एववाको विधिवेकुर्माभविधिवक्तुः ॥ वंशस्त्र्यपरागेत्सूर्णिति
नु अष्टपयेत् ॥ १३॥ धामणारुजोऽयेत्स्त्रियज्ञमलवदुष्टये
सारस्यतत्पलहृत्वद्वाग्नेष्यं प्रतां॒ ॥ अप्रवणं तरवं क्रास्यत्क
चितेततातव ॥ ब्रातपत्रेः शिवं पुष्पं वल्लासाविवासरे ॥ १४॥ अग्नांता
लमयवेव अतेनपरिष्ठ्रियते इत्यातव्य आप्तेवेव सवक्तामोभीमुद्योगे ॥
एवक्तुतेवेत्तेयग्नेतिश्वलपाययेत् ॥ इतिश्रान्तानां एतां गत्ये ॥ १५॥
तनानाग्रात् तात्त्विक्तो नासद्वायोध्याय ॥ असात्तो वाचाकैविद् ॥ १६॥

द्युषसुलभीमान् ॥ क्रियित्वित्तसमवित्तगेरवर्णानुनावयेवा
धिकमशरास्तक ॥ १७॥ तस्य श्रियासुनवायो योस्तमालिलहृ
णा-अप्यत्पत्पा कथंतातवतानामानुकंहृणा ॥ १८॥ कहापित्र
जसिंयुक्तवायुतानयुक्तायुतो ॥ केनकर्तविपाकेनसत्यं कुम
य-ग्रास्यरात्रे ॥ त्रिसूर्येनिवैनवेष्यमनुवाहेस्त्रियविचेष्टते ॥
सर्वतुल्लिविष्णस्त्रियंतातो द्रुविमाद्दृ ॥ द्वंगतुल्लिवैर्गलेसत्
षिक्तिवकारदः ॥ कान्त्रिद्वांतर्द्विष्य-मर्त्तनाप्येतितागतः ॥
तस्यगतेत्तुल्लितिवक्त्रेकिंचित्कालेवत्तेष्ट ॥ निरुद्धितेन
स्यविग्रहकाता द्रुतिस्वगा ॥ द्विलिविवेष्यवोग्निकालेनत्रिभ
नगतः ॥ स्त्रियं गतेत्तुल्लितरव्यवास्त्रियस्यविवेष्ययेत् ॥ १९॥ तनवे
णाप्तिरी ॥ तत्र तत्तुल्लिवेनमानहः निषेपत्तरणावेव-ग्रास्यपम
प्रदायते ॥ २०॥ वास्त्रियविवेष्यवास्त्रियस्यविग्रहमते ॥ दुरा

कलानिकनीति-युप्रते इतमानदेवा ॥१॥ = प्रह्लादाचाचा वर्णा
गांधं धनं धात्यं अपूर्वं तत्त्वं प्रतिपूर्वं ॥ मस्मो परिह्रिष्या तत्त्वं स
संवद्दम्भा गतः ॥२॥ श्रास्यो ॥ तार्थित्तमान्नं व्यारेका
तापात समुद्रवा ॥३॥ एवं तापि स्वयं त्वेषां ईषती समानमुत्तमः ॥४॥
त्रिवाणं दस्यं शास्य बाहुस्यो घहनं तथा ॥ अहो ज्ञात्विजाप
जिष्ठान्तर्गते तपयिता ॥५॥ स्वर्णिष्ठेन दातव्यस्वरूप-सासु
र-नीतया ॥ इतं कृतं वेन तेषामाला याज्ञिवि भृष्ट्येर ॥ पृष्ठे
स्वलभ्यं संख्याको विवं संकृत्येततः ॥६॥ यत्तिन्ना इन्नान्नमुक्त
स्वर्णी ॥७॥ अनपत्य यामान्नाय शिष्ठनामस्याप्य ॥८॥ पृष्ठ
एवाचाचा ॥ वासित्तले द्विष्ठुत्यतो वारो हित्तायतेकदा ॥९॥ तस्य शिष्ठिका
आत्मा साध्या प्रतिनिष्ठिष्ठुर यतः ॥१०॥ तस्य पद्मरक्षणाऽद्वया ॥११॥

॥४॥

वापाविशेषतः ॥ हृषिपदुच्चविहेयावायुव्याविष्ठिदिवोत्ता ॥१॥
कामुकव्याकं युक्तात्तकस्मैर्देवकर्मण्डूर्मी ॥ सूर्यो वाचा ॥ द्वये
उम्मिनिनैवप्रस्पता याविप्रकृत्योद्धवा ॥ तस्य गृहस्ता
पस्ता ब्रह्मणा इन्नान्नवित्ताम् ॥ अप्रसूता येया तस्य रथा
लक्षण्युताः ॥२॥ वेश्यवस्तुवृथयिवत्तु लक्षणाः ॥३॥
गांगतः ॥ सवेश्यो वस्तुतायाविष्ठुकृत्योद्धवः ॥ तस्य गृह
दाष्टो वापात्मा अर्कनांगतः ॥ सवेश्यो वैदेवसंयोगत्त
तवितेतस्य वैवलाम् ॥४॥ सतवैहवयो भासवकुकालं वर्ण
शरः ॥ अपरव्यक्ततं कर्मतेवतत्त्रेत्तन्निति ॥५॥ ईविष्ठवायाप्त
वस्तु ब्रह्मण्डवैहत्यन् ॥ तस्य साते नवेष्यिष्ठो अजिष्ठो भर्तु
वस्तु ॥६॥ पञ्चवस्तुपासम् - अपुत्रोपत्तस्त्रिमुत्तः ॥ कुलगोप

प्रतोविदा धर्मिणी धर्महत्तेवतद्यनं। निराधारसुतान्नाम्॥ नक्त
ताद्विज्ञतेऽन्तम्॥ विश्वासयस्तिवृक्षे प्रतकाप्यतिनद्विता॥ ११॥
गृह्णतद्यवत्तेवत्तेनाहै ब्राह्मणानि भूतं पापान्तरं पुनः
यस्यपति॥ एषापश्चात्तुष्ठेन लब्धुर्गोवकुलो न च इदं च तु
संज्ञनाम्नालवक्षासमुद्धृते॥ २०॥ अस्तु द्वापर्यज्ञा॥ द्वायनिती॥
कथं स्वाम्नितविष्णुहोषमिकरण॥ आस्त्वीकाच॥ एकवास्तोवि
चिं चेव विप्रायैल्लाकाततप्येण॥ वापत्त्रेन तद्विस्तर्याकेविष्णु
सपूर्जयेत्था॥ सर्वसाज्ञेन तथा सुवर्णधितुभृतेपर॥॥ मनो
कारवंशस्य अम्बवा तारयस्य च॥ वंशपत्रेन यत्था १३॥ कृ
ष्णद्विष्णुलसंयुक्ते निष्ठायपतिद्वयेत्॥ इतिशाकान्नावक्षे
कः॥ विष्णवं धर्मेन तांकाम्बवाम्भितं गमनो भावय॥॥ अस्तु द्वापर्य

विष्णविष्णोन्नमोऽनालोवायुपितृसमान्वितम्॥ लम्बवाऽमुनाव
लिपत्रधर्मसमावितः॥ १॥ अम्बविष्णुयकृतीन्निविष्णापार
मारुन्नवित्॥ तस्य विष्ण्यास्तु ताचारपति नक्तिपृष्ठपता॥ २॥ बद्धुर्गता
प्रस्ताम्बत्रोऽन्यते द्वयिकृतविष्णुते भात्रक्षुभृत्वप्रकृ
श्वस्यजिपाशाकः॥ केनवृम्भविपाकेन सत्यवद्भ्रमतागतः॥ सूर्यो
याचा॥ कृत्विष्णुलेसत्यन्तोकिविष्णवत्त्रिपतिस्त्रया॥ द्ववेन्निम
निवेनतेयविष्णवरक्षायद्वर्का॥ ३॥ तस्य साज्ञेन्निकोविष्णवं धर्म
द्वोमेधर्मवस्तव॥ पुत्रीपत्रवक्ष्यासप्तम्बत्रावित्तस्त्रितः॥
एकात्रैवम्भतो द्वयोऽन्तर्गतेवतद्यनं निरासुक्तानानन्त
त्राद्विज्ञतेऽन्तम्॥ ४॥ लपाकर्मकृतं तैव सर्वं राज्ञाहतं तद्या
विक्रियाप्यराजास्तो द्वयिष्ठेऽन्तर्गतं॥ ५॥ होहोववित्तिमार्गो

चर्गतोसोयमसासतं ॥ एव च तु हृष्ण युद्धम् = प्रपुत्रत्वं तवे हृगतो
 दी ॥ ब्रह्म स्वहस्तर्त्तेऽयैव वंश वाद्युर्नर्जल्यते ॥ पुरुषता निकर्म
 शिरः च उद्भवति उद्भवता ॥ ४८ ॥ = प्रहृष्ण लोकावा ॥ वाचो अनंधा
 न्यं = प्रपुत्रो जननित्तम् निष्ठाति छुटे ॥ वाचां अति कर्द्याम् वास्ति
 रथ्येव पुत्रप्रज्ञायते ॥ प्रसूयो वा ॥ एकवर्ष्य वाचिनिं चक
 र्त्तं यं चतो पृथग्नेश्वरां सारिवंशास्य दंता पवातीर्थमिगर्ते ॥
 सारस्वतीज्ञ पंलहं दशांशा होमसंयुतं ॥ = प्रलोकतरवातं
 विष्वरुद्गो जयेता विधिवत्तरः ॥ ५३ ॥ चर्षण्डेनुः प्रदातव्या द्वा
 पलेकेन विलीता ॥ वालिं गात्रांश्च लाङु यासो गकांति माणि
 स्तथा ॥ १३

स्ववर्णितीयं दृष्टविष्वायावेह पाण्डो ॥ एवं क्तेमतावाहो
 तस्य पुत्रास्य नावति ॥ १४ ॥ नेत्रं सूर्यो पिरो जेन्द्रु भ्रातृणां सूर्य
 पयेत् ॥ एवं क्तेमतेय पुत्रो वेदायते च विष्विति ॥ इति ज्ञान नास्ता
 र शूष्यति संवादो = प्रपुत्रपायाम्ब्रतं ॥ = प्रहृष्ण लोकावा ॥ व्रातो
 वृक्षो समुत्त्वेवात्मा विश्वाररताक् ॥ ऊर्जवरणां शुभा
 नशः ॥ केविर विष्विष्वपसम्बन्धितः ॥ देववाह्नेण त्रिक्षुच्यग्नयन्ति
 उपकारकः ॥ विद्यातस्य मुना च रापतिराक्षिपरायणा ॥ २ ॥ = प्र
 पता निष्विष्विष्वा ॥ त्रिष्वता निज्ञवि मानदा वेवा दिक्षु तुर्यवा
 न्तो वैकेवलवर्ष्णीकृतं ॥ एको दरास्ति गतो निष्वस्ति
 निपातनं ॥ गतो बहुतां कालं वस्य एव त्रिष्विष्विष्वा ॥ १५ ॥

वर्गतो सोयमसासतं ॥ इव च तु हृष्ण युद्धम् = प्रपुत्र लं तवे हृष्णो
 दी ॥ ब्रह्म स्वहस्तर्णो येव वंश वाहृन्नर्जुन्यते ॥ पुण्यलता निकर्म
 शिं एकज्ञम् निरुद्धमो ॥ ४८ ॥ = प्रहृष्णो वाच ॥ वृष्णो अनंधा
 न्यं = प्रपुत्रो ज्ञ नानि उम्भनि षुटे ॥ क्वान्नितकर्त्ता रूपा स्वास्ति
 रम्येव पुनर्प्रज्ञायते ॥ प्रसूयो वा ॥ एकवर्णवाचिनं चक्र
 हृष्णं चतो पृथग्नेन वाऽहरिविंश्टास्य दंतो पता तीर्थमिंगर्ते ॥
 रारस्य तज्जपं लहू दशां दशा सोमसंयुतं ॥ = प्रहृष्णो तरवातं
 विष्वरुद्धो ज्ञयेत् विधिवत्तरः ॥ ३ ॥ वृष्णी वेदुः प्रदत्तव्या दृ
 पलेकेन विलीता ॥ क्वालिंगात्मा लाषु यासो गकांति माणि
 स्ताधा ॥ १३

स वर्णीत्रितायं दृष्टात् विष्वाया यावेद् पाण्डो ॥ एवं क्रते महावाहो
 तस्य पुत्रास्य तज्जन्मति ॥ १४ ॥ नेत्रं सूर्यो पिता तेजु श्राव्य एसु गु
 पयेत् ॥ एवं क्रते वेदते पुत्रो येज्ञायते लुभिः ॥ इति ज्ञान ग्रन्था
 र सूर्यो लिङ्गं वादे ॥ = प्रपुत्रपायाम्ब्रतं ॥ = प्रहृष्णो वाच ॥ व्रातो
 वृष्णो समुद्भवते वाता व्याधिवारो रसाक् ॥ उग्रवतो मुकुरा
 न शः ॥ केविर इष्टिप्रसन्नं वितः ॥ देववाह्नेण नन्दिश्च ग्रायन्ति
 जपकारकः ॥ विद्यातस्य मुकुरा च रपतिनान्तिपरायाणां ॥ = प्र
 पता निष्ठिष्ठा लिङ्गता विज्ञवि मानदा वैवा दक्ष तुर्यश्च
 न तो वेदेष्व वर्णाणीकृतं ॥ एको दरस्ति तो गतो निष्ठुति
 निपातनं ॥ गतो बहुतरं कालवस्य देवताणां कर्ता ॥ ५ ॥

एकोहरास्तो गज्जीनिष्टस्त्रति निपातठां। अगति बदुतरं काले॥
कृस्येद्वप्नेष्टामृते॥ धौष्ठव्युतिवाच्य॥ अमतः पूर्वे वेनते यस
दामे गैवज्ञलनि॥ मुखे कुले समुत्पन्ना किञ्चि न तिपति स्तु
पा पा॥ दृश्व ब्रह्म दया युक्तः॥ यिषाणितो परस्यर्॥ तस्य प्य परमा
तास्तु पुत्रप्रस्तु दरः॥ एष एको विपाद्यारस्य स्तते धयुत
पकः॥ गज्जीयु नुष्टु तुर्ये शुष्टु पिता वस्य हृष्टे गतः॥ ७॥ क्रियाक
नैकतं पुन्नेवितिवसदसंख्यः॥ मासन्नये रति नुति इव हते
वदुरालब्दा॥ नितता नातरः सर्वं नवितो अस्त्व वेबलात्॥
पुत्रलोकेतदुःखलः इद्युं तातु तंतमाला अनिधातात्
शालीस्तोऽन्नयुला कृयं गता॥ अचिरणेव काटेवज्ञेष्टाने॥

द्वेतमारितः १०५ कृतीद्वर्षवस्तु ज्ञानानश्चकवेद्वति तिति। तेतक्त्वे
नोवद्विष्ट तिनेवद्वति॥ ११॥ अस्तु लोका वृष्टायामित्ते
वृष्टायामित्ते येन पत्प्रभु यायते॥ स्त्रयोकावा॥ एकवृस्त्राव
धारेन कर्तव्यं बुद्धवरे॥ १२॥ मृवराहं हरिवंशस्य स्तुवण्डिनु
प्रदाय येत्॥ विष्णाणां ज्ञोऽर्थे चेव प्रद्वा पुण्ड्रवृद्धयो॥ १३॥
सग-गण्डे प्रदातमा लक्ष्मीपूजां विकोपरि॥ सदृश्वलोकेव शा
क्षेन्द्रविजितान्तरः॥ १४॥ कृष्णाऽप्तेन दद्वं च वस्त्राणा
परिवेष्यते॥ किवितस्य वण्णेऽनुर्त्रेष्टामनिहयेत्॥ १५॥
एवं विश्वेन्द्रेन तेवस्य संतात्यनिष्टलानवेत्॥ उतिशाश्रात
नास्त्रेष्टामूर्खी संकरे स्त्रवस्त्राए कोहरप्रस्त्रते॥

अरुणोवच ॥ किञ्चित् द्विष्ठात्मो द्रूतो किञ्चित् वित्तसमावितः ॥ संयुक्तो वायुषिता स्यां गैरवाण्डिनापवान् ॥ १० ॥ कुपि
विकृपकुर्त्ताचक्षुषिकमीलि कारयेत् ॥ प्रियाप्तिपद्मा
तस्या वतामनुकांहिला ॥ २१ ॥ वातज्ञावेदनातस्या प्रकृ
केनेत्रयोव्यथा ॥ प्रियाप्तिपद्मा वतामनुका
हिला ॥ = प्रपत्यानिवास्त्रियं तेऽवुमेवावश्चिद्बुते ॥ २२ ॥
केनवमविपकेनस्त्वयद्विसमाग्रहः ॥ श्रास्त्र्योऽन्न
ताकर्म्मतं नैव लग्नतं नात्रक्षंशयः ॥ ८० ॥ पूर्वेतिक्षि
मूर्मालाधिकर्त्त्वं परायणा ॥ वर्तानिविवेधात्प्रवर्त्ततानि ॥

८

चुविमानदे ॥ वेवा हीकारच्छाषा-प्रातपे ताडुतेखगा
ब्राह्मणस्य गवांवस्त्राकेन्द्रिनामा-प्रज्ञिष्ठिता ॥ ८१ ॥ तया
गरुदात्मानं ज्ञानेत्रहीनपादिता ॥ सगर्भस्त्रिरजीवस्त्र
शर्णव्यहृतिक्षमान्तर्वाकालेनमापाणं गता ॥ ततेनैव कर्म
एवशत्रवेपतितान्तरां ॥ पश्चान्नादुष्मापन्तो व्रद्धनप
गतवतः ॥ ८२ ॥ इदं तु ततीयं द्वात्मसापत्प्रवगेश्वर ॥ सदृढ
म्मनिज्ञायते गोस्त्रा आहुत्यातता ॥ ८३ ॥ = प्रसाणोवच ॥ प्र
याच्छ्रीतेव इत्यास्त्रिर ॥ येनपत्युच्चित्तीवता ॥ स्त्र्योविव ॥ जाग्रि
तानि वतं चैव कर्तव्यावादवृत्ततः सगर्भं ज्ञोष्ट्रद्धनप

तु वर्णनारेत्र संवता ॥१२॥ कवस्त्र विधाने दं पति स्त्राव मुमुक्षु ॥१२॥
इत्या वास्त्रे लिप्ते त्रैलोक्या दुती वांशत्रये ॥ यवाना जुहुयात्
वस्त्र सर्वपीपा विश्रुद्ध येत् ॥१३॥ कलशं तामसयं चैव धृते
न परिपुरात् ॥ यं चरत्त्र समायुक्तं बालणा यस्म प्रयेत् ॥१४॥
सकध्यो त्वा त्रिकला वतं कार्त्तुष्यादिं वा एव पात्रत्रयतथा ॥
कृष्णां त्रिकलं युक्तं बालणा यनि वै इयेत् ॥१५॥ पुष्पे स्तु
जह्न संख्या के श्रिवं दूर्ग येत् कुतः ॥ एवं विधे रुद्धते वस्त्रं संत
ति निष्ठला गवत् ॥१६॥ शति श्रीक महाकाला स्थुरे कर्ता ॥
विपा के प्रता पुत्रा का पुत्र हो वस्त्रादां ॥ महाशोध्यायः ॥१७॥ प्रस
ग्नो वाचा ॥ विष्ववं द्वै स उत्त्वत लगो वाता धिं विश्वाराजवान् ॥१८॥

बहु वक्तव्यै स्ता पा वसनि यमे ॥ गोषिता ॥१९॥ कदा चिह्नं ज्ञाने पि
श्रवणत्र हिने रवगः ॥ इत्याय वृथवित्वा तुश्चिकालये गता निवै
शो ॥२०॥ इति वैतर्यनं सर्वतेऽन्तस्यानि शिं तदा ॥ वृश्चादुख्यात्
प्रता सर्वगतो नागं स्तुरै सक्ता ॥२१॥ अपवेरन्तु तो दृक्षस्तु छो
रो रथे न रथे गठता ॥ याताकां वृविद्यात् ॥ नक्तं वर्षो त्वा
चतुर्णं च श्वसकं कैसा त्रैपद्मान्नादुवज्ञायां लेमा न वै
न यज्ञा गता ॥ इदैत्य पैदु न्म पूत्र लीनत रा य भा ग्रीष्मा त ॥२२॥
स्त्र विप्रसुप्त कीर्ति शानवतः ॥ त्रान्ते मानदः नहीं विद्धा विद्धा विद्धा
नित्यं कमी ज्ञानवात् यात् या ॥ तेन कृमिपाकेन श्वानस्त्रिति
न वोहहा ॥ अपर छोवावा जाया द्वैतीक धी द्वैवयेन पूत्र प्रकायता ॥२३॥

धनधान्यसमा पुन्ने ग्रेवाण्डितापवेऽन् ॥२॥ तो बुन्ने
चक्रवर्णोऽयत्रीजप कारणवः ॥ तस्य प्रियं कुम्भाचारं
पतिनिधि परायणाः ॥३॥ ग्रेवाण्डिपवि त्राचु ब्रह्मतानम्
उकांहिणा ॥ बुद्धु त्राविज्ञाता श्रवन्तु पुन्नप्रज्ञापतो ॥३॥
केन कर्मविपा कृत सत्पं बद्धममाग्रहतः ॥ स्त्र॒ यगि ॥ दूरवेज्ञाल
तिक्ष्णत्रियस्तु संक्रातः पंचमेतया ॥४॥ विद्याविनालुभृते
वित्तं ब्राह्मणायवे खगेश्वरः ॥ कल्पास्त्रापोष्ठन्नायाचा
वद्यविप्राय अपिता ॥५॥ इवं बुद्धिप्रियं नामा वित्तस्तु किं करे ॥६॥
सावालाविधवान्नाता बुद्ध्यसमाकृला ॥ तीपकिसरतानि
तं वलनामुदुकं कृणाः ॥ विस्मन्नकुम्भायुम्भाद्युक्तं वर्गपराण्डा ॥

अपादिपुन्नोपतस्था मिरध्यपत्यं चैव त्राप्तो ॥ येन कर्मविपा
केन सत्पं कर्मास्त्रदृशः ॥७॥ स्त्र॒ येकिद्या ॥ दूरवेज्ञाल
वा हो शर्दूवंशेबद्धवस्तु ॥ पंचमाज्ञासमासा य अस्तु वित्ते
नमामृहै ॥ वेधतः ॥८॥ यज्ञेता पिग्टहो वान्नु ॥ वित्तेतमानदः ॥९॥ विद्या
बुद्धिप्रियं लिप्यो विद्यतः दूरवेज्ञालुभृतः ॥ कानेनैव एता
विद्याधनं द्यो नापि विचितं ॥१०॥ नापितं ब्राह्मं पुन्नाय ब्रा
ह्मस्यं यग्टहस्तितं ॥ ब्रह्मस्त्रियकृतं तेजबुद्धकृते खगेश्वर
पश्चात्प्रपवशीष्यो नरवे रौरेष्यगतः ॥ ब्रह्मस्त्रकृणात्
ववर्षणिं वस्तु द्युवै ॥११॥ ता पचितो नरद्योरपश्चान्मा
नुष्पत्राकष्याता ॥ इत्तदत्तीयुम्भाक्षस्त्रमुद्यै ॥१२॥

सूर्योवाच ॥१॥ एव वासो विद्युते वशवर्णं नार प्रस्तुच ॥ लार स्व
 त कुपं जहौं (शिवपूजा शिवोपासन १५) - अद्वितीयता विद्या
 इ नो उपेत् विद्यिव भृतः ॥) सूर्य वर्णं विद्युते प्राप्तवत्ता
 स्तुता स्तोषा १६ संवत्सरं वर्तते न विद्युते प्राप्तवत्ता
 श्री गुरुं प्रथा ग्रामा कार येच खजे श्रावा १७ इति कृष्ण
 न गाम्य र श्रावा स्तुते यस्ते कर्ता कर्ता द्विष्टविद्युते विद्युते
 श्री गुरुं स्तुते प्राप्तवत्ता ॥) नाम वर्णमोध्य श्रावा - प्रस्तुता कार
 आलेकुले समुत्तलो वाता प्रते संभवितः । क्षमेकमिति
 कारो ग्रामा ॥) तप कारवः ॥ १॥ कृष्णविद्युते कर्ता विद्युते
 देवपराया ॥) कारधलो ज्ञेयसंयुक्ता किं विद्युते स्तुता मैति २॥

सूर्यफलो व्रतं नारी वंशा पात्राणि करयेत् ॥ इति श्रावा स्तुता स्तुता
 रे श्रावा स्तुता परिणावसं वाहै कर्म द्वाप (विद्युते को यां शायो ध्ययः ॥)
 विद्युते - मादि पुत्रो प्रतप श्रावा द्वन पत्त्वा प्राप्ति तीव्रं वर्णमोध्याय
 ॥ - प्रस्तुता याचा ॥ वृश्चित्यविद्युते स्तुता विद्या नो ग्रेष्ट वर्णप्रताप
 वाहै संयुक्तो वायुपिता न्यायिका विद्युते संभवितः ॥) कृष्ण
 कर्म बदु वारणो वेदाध्ययतत्परः ॥) तस्य नारी वास्तवा ॥
 व्रतानामनुकांहि ॥ २॥ विद्युते ताथ स्तुता विद्युते कर्ता
 पादपुरविद्युते ॥) तु गतमात्रं विनश्येत छुमुका यम प्रस्तुतयो ॥ ३॥
 केन कर्म विद्या केन सत्परमम् ग्रातः ॥) सूर्य उकाचा ॥) न ता
 कर्म कर्ता न वै स्त्री कर्ता नात्र संशयः ॥) पूर्ववेश्येस प्रस्तुता

निकृपुरुणां वै अनेन कविष्ठायते ॥ ब्रह्मस्य किञ्चोष्टे ॥
ब्रह्मस्य विष्टुम्भते ॥ १० ॥ यावेत सप्ततः पुत्रः सवेष्ट्रात्
दुरवहः ॥ - अस्तुणा वाच ॥ वाच्यतं वशं देवये नापत्यां व
क्तायते ॥ ११ ॥ कवचां विधानं च हं प्रतिस्त्रानमुत्तमं ॥ - अ
छोक्तरशतं विष्णुरमिश्वनेन तु लघ्यते ॥ १२ ॥ सुवर्णं घोर
प्रहात व्यापलैवेन विनिमित्तं ॥ वै लभेन मंत्रेण - अस्तुता न
शतत्रयं ॥ १३ ॥ यवानाङ्गुष्ठ याद्य स सर्वपापविमुद्धये ॥ १४ ॥
सवस्त्रां वै प्रहात व्यालहृष्ट त्राशि वोपारि ॥ १५ ॥ चंद्रस्य
परागेदुद्धते कृत्तेष्ट्रहापयेत् ॥ वै धते च व्यतीपते हृष्ट
हिमादि कृतया ॥ १६ ॥ व्य बद्धविधं कृत्वा वै लग्नाय सप्तपथिते ॥ १७

नक्तिः श्रवणं लरिवं शस्य एकविलेवमानुदः ॥ १२ ॥ स्तर्यं
स्त्रपलाता क्लौपुष्पफलसन्विमावै धते च व्यतीपते व्याम
एयतिवेद्यता ॥ १३ ॥ सज्जन्मज्जो प्रहात व्याहृणातः सप्तां वि
ते कलब्राताम्भमयं वै व्यतीपते पुरितं ॥ १४ ॥ चंद्रस्य परागेदु
विष्णयष्टिं कृत्वा पयेत् ॥ एवं विधेन्त्वा वै संतानुद्यते ध्यये ॥
१५ ॥ शतमाङ्गाम तास्त्वरेष्ट्री स्त्रयस्त्रियासंवादेकमतिविपाक सारक
रति यक्तं उत्तिष्ठति काय प्राणितं हरा नो ध्यायः ॥ - अस्तुणा वाच ॥
शतक्लेसमुत्त्वां त्रिष्ट्रिवैव सहो हराः कृष्णकम्पिकृवणि
किविष्टवित्तसमाचिताः ॥ संयुक्तावात पिता व्यांक्तिविक्र
यकारक ॥ - अनुपलाक यंजाता कस्य दक्षमाकृति ॥ १६ ॥ अस्तुता
चाहिता र्थपसत्या वृहिं द्विवाकुरा शास्त्रवेक्षिवा पूर्ववृहत्तिति ॥ १७ ॥

दनकुर्मिरायद्वा व्रतान्निसावेद्यान्येवत्तन्निष्कवेऽन्न
 नि ॥५॥ काहाचिद्वैयोग्न्यं ब्राह्मणस्य गद्यं गो सग निः
 समाधानाक्षित्रित्वा नन्नित्वा ॥६॥ तयागही वात्प्रश्नाते
 ताउतान्तर्णी ॥-प्रज्ञेधाद्वाद्वेनतेय गद्यते स्पाप्रतस्तथा ॥७॥
 तस्पापि वेदनाज्ञाता असवंताख्यते शरः ॥-प्रपरं तु त्व
 तं कर्मनियावै पूर्वित्तिनिति ॥८॥ उत्प्रात्यक्षकलावच्छावा
 लस्पनिवेद्याय नाटा ॥तेनवृमेविपाकेनविपरत्तेष्वस्तुयतो ॥
 -प्रहणेयाय ॥ मसोपरिक्षपात्त्वाप याम्यतं वस्त्वम् ॥
 उत्तर्णांहताधीयकर्मसाक्षि यत्तेन्तर्णी ॥९॥ ऋस्त्वर्योवाच
 एकवस्त्रविधानेनकर्तव्यं तीर्थसंग्रहविप्राप्तां गांतं चैव
 निष्ठानैव दृतपर्येता ॥१॥ दुष्प्रस्तुतक्षं संव्यक्तिवृद्धात्

इत्येवत्तुष्ट्वपुर्जन्म-अनपव्युषवित्ति ॥१०॥ पुरात्तुतानिक
 व्यपार नालिक्तुष्ट्वतेऽहत्तन्मनि ॥-प्रस्तुतेवाचा क्षुधागही
 वासन्ध नभान युक्त धर्मीष्ठि अपत्रुत्तन्मनिपुत्त ॥११॥ प्रयद्वितीक्ष्य हेत्य येता
 येता ॥ स्त्र॒वैवाचा ॥ एकवस्त्रविधानेन गुडा
 गुडा त्रुत्तपाक्षित्कै ॥१२॥ व्रवायीहारिवंशस्पक्ते व्यं ज्ञाकाम
 समन्वितां ॥ व्रत्तलाघ-नहिमिः सहः स्त्रुवण्डिन्नेन तदान
 व्यापलेकेनवित्ति नितिवाग्निगतं चकर्तव्यं ज्ञानपानस्त्वन्विति ॥
 श्वान तास्त्रुरेत्रा स्त्र॒वैष्टिता संवादकर्त्तव्याप्तवाक् ॥१३॥
 साहयाद्यतनामविद्वाणां सप्तुती ॥-प्रयद्वृत्तीयकर्तव्यप्रवृ
 क्ष्यत्वक्षमान्नमोक्षातो वायपितः ॥ लभायाता क्षमिक्तीजिरवाता

स्त्रूज्ञानैयानपवर्त्ततोऽ।। अलंकृत्यगस्तिलातु-अद्वैतानं स
मन्वितः उलानां वंशमास्रित्यगताद्येकस्त्वेष्याद्यापुन्यव
लुविक्तिय-स्मागत्यधकं धनं गद्य।। अनेनेत्रेभ्युनावस्थाव
लवितेनवद्वितीप्।। कहाव्येव संयोग कालाणे प्रत्युम
द्यपात्।। एकस्तीतस्यर्बस्तुलभित्तिष्ठता।। एतत्र इत्याद्युम
स्मोवेचत्तर्तिरंस्त्वितेत्तागत्।। अलं पुत्रोनिराधारानिरायच
तथापुनः।। ॥) तत्त्वकालोवित्तिकांतोद्वित्तिष्ठपगमतद्॥) त
थय।। पुढोतोऽन्तिरं प्रततत्त्रेवकुन्नाविं।। सकात्राकेन इहो
हिरव्यं धास्यन्तु किंचनः।। ब्रह्मस्यनन्तक्षितंतेस्तुनापि ते
ब्रह्मपुत्रवे।। ॥) ब्रह्मस्वहरलाङ्गेवनरकेपतिताभृतः।।